

Resum del Cant XXIII (ψ)

**Odisseu és reconegut per Penèlope**

L'*Odissea* és moltes coses alhora, i per això és també inclassificable, un gènere literari en ella mateixa, com la *Comèdia* de Dante. És un poema èpic, certament, ple de guerrers, de combats i de violència, i amb un desenllaç tan sagnant com acabem de veure. Però és també una narració d'una complexitat fascinant. Són els viatges d'Ulisses, plens de fantasies, de perills i de temptacions. És la història d'amor de dos protagonistes tan excepcionals com Ulisses i Penèlope, d'una lleialtat mútua que trobarà en aquest cant el final –inesperat– que tothom esperava. I és també la història d'un fill que busca un pare, que s'enfronta confusament amb la mare, i que per fi trobarà el seu lloc quan quedarà restablert l'ordre social, que és també l'ordre de la família i de la casa. La narració, doncs, pot ser molt violenta, com en la llarga escena terrible de la venjança. Però també pot ser molt delicada, molt finament psicològica i evocadora, com en la seqüència famosa del llit conjugal. Penèlope s'ha despertat després de la matança, quan la casa ja està purificada i neta, i a pesar dels fets indubtables i de tots els senyals, no es llança als braços del marit, sinó que vol sotmetre'l a una última prova, la del secret del llit. La prova, evidentment, no és un simple detall: és la substància mateixa de la relació dels dos esposos, la seu antiga del ritual de l'amor. Penèlope, prudent fins a l'extrem, segurament ja sap que aquell home que té davant és Ulisses, però se'n vol assegurar sense un fil de dubte, sense fer cas dels retrets impacients de Telèmac. I Ulisses, llavors, es mostrarà en la seua plenitud: no era només un guerrer, un viatger, un mestre d'astúcies, sinó un artesà excel·lent, constructor i fuster, i un marit exemplar, amorós i lleial. Els esposos i amants ja poden tornar a aquell llit extraordinari. I Ulisses, després de repassar la història dels seus viatges, evocarà també el propi final profetitzat: un rem plantat lluny de la mar, un petit rei pacífic que es farà vell enmig d'un poble feliç.